

Keskusrikospoliisi

**RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN
VUOSIKERTOMUS 2007**

SISÄLLYS

1 RAHANPESUN TORJUNTA -----	3
1.1 Yleistä -----	3
1.2 Rahanpesun selvittelykeskus -----	5
1.3 Rahanpesun selvittelyprosessi-----	7
1.4 Rahanpesun selvittelykeskuksen kansainvälinen yhteistyö -----	9
2 RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN VASTAANOTTAMAT ILMOITUKSET EPÄILYTTÄVISTÄ LIIKETOIMISTA -----	10
3 RAHANPESUILMOITUKSET -----	11
3.1 Ilmoittajatahot -----	11
3.2 Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa-----	12
3.3 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä-----	13
3.4 Varojen siirrot Suomen rajan yli-----	14
3.5 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lähtöalueet-----	15
3.6 Liiketoimen tila rahapesuilmoitusta tehtäessä-----	16
3.7 Määräykset liiketoimen keskeyttämisestä ja muut turvaamistoimet -----	17
4 ESITUTKINTAAN SIIRRETYT ILMOITUKSET -----	18
4.1 Rikosilmoitusjärjestelmään kirjatut rikokset -----	18
4.2 Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuonna 2005 - 2007-----	20
4.3 Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä-----	20
5 TERRORISMIN RAHOITUKSEN TORJUNTA -----	21
5.1 Yleistä terrorismin rahoituksen torjunnasta -----	21
5.2 Rahanpesun selvittelykeskuksen rooli terrorismin rahoituksen torjunnassa -----	21
5.3 Terrorismin rahoittamista koskevien ilmoitusten kansainväliset liitynnät -----	22

Keskusrikospoliisi
Rahanpesun selvittelykeskus
Jokiniemenkuja 4, PL 285
01301 Vantaa
P. (09) 8388 661
Faksi (09) 8388 6811
www.rahanpesu.fi

1 RAHANPESUN TORJUNTA

1.1 Yleistä

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta sekä rikoshyödyn poisottamisen tehostaminen ovat olleet viime vuosien keskeisiä painopistealueita poliisitoiminnassa. Rikoshyödyn poisottamisen on nähty olevan tehokas keino etenkin talousrikosten torjunnassa. Rahanpesun selvittelykeskus osallistuu rikoshyödyn poisottamiseen tähtäävään toimintaan tutkimalla rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (rahanpesulaki) määritellyiltä toimialoilta vastaanottamiaan ilmoituksia liiketoimista, joihin sisältyvien varojen taikka muun omaisuuden alkuperää on syytä epäillä laittomaksi. Selvittelykeskukselle on määritelty rahanpesulaissa erityiset toimivaltuudet, joiden avulla se voi ryhtyä selvittämään ja tutkimaan vastaanottamiaan ilmoituksia, vaikka asiassa ei ole vielä perusteita esitutkinnan aloittamiselle.

Rahanpesun selvittelykeskuksen toimintavuosi 2007 sujui erittäin hyvin. Selvittelykeskus kirjasi rahanpesurekisteriin 17658 ilmoitusta, joista 17370 ilmoitusta koski epäiltyä rahanpesua ja 288 ilmoitusta terrorismin rahoitusta. Ilmoitusten määrä lisääntyi 7683 kappaleella vuoteen 2006 verrattuna. Tämä johtuu osin siitä, että vuonna 2006 käyttöön otetun sähköisen ilmoitusjärjestelmän vuoksi selvittelykeskus ei teknisten ongelmien vuoksi saanut kaikkia tulleita ilmoituksia kirjattu rekisteriin ennen kuin vuonna 2007. Myös ilmoitusaktiivisuus on edelleen kasvanut, mikä lisää osaltaan ilmoitusten määrää.

Rahanpesun torjunnan tehokkuus edellyttää, että ilmoitukset tutkitaan rahanpesun selvittelykeskuksessa mahdollisimman perusteellisesti. Vuosien 1994 - 2007 aikana selvittelykeskus on siirtänyt esitutkintaviranomaisille yhteensä 5041 epäilyttävää liiketointa koskevaa ilmoitusta. Vuoden 2007 aikana siirrettiin tutkintaan 2548 ilmoitusta eli 14,4 prosenttia kaikista vastaanotetuista ilmoituksista. Esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten voimakas kasvu johtuu osin ilmoitusmäärän kasvusta. Merkittävin syy kuitenkin esitutkintaan siirtojen määrän kasvuun on se, että selvittelykeskus on voimakkaasti kehittänyt ilmoitusten analyysitoimintaa. Selvittelykeskuksen tutkintaan siirtämistä ilmoituksista 64 prosenttia liittyi talousrikollisuuteen, rahanpesuun 25,3 % ja huumausainerikollisuuteen 6,7 %.

Myös muiden rahanpesun torjuntaan liittyvien tunnuslukujen valossa tarkasteltuna selvittelykeskuksen toiminta on pysynyt edellisten vuosien tapaan hyvällä tasolla. Vuonna 2007 yksikkö sai jäädytysten avulla viranomaisten haltuun saatu rikoshyötyä 128.199 euroa, muilla turvaamistoimilla 771.443 euroa. Lisäksi yksikkö sai muutoin torjuttua rikosvahingon syntymistä yhteensä 1.300.000 euron arvosta.

Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) on OECD:n yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, joka on laatinut rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisia suosituksia ja arvioi niiden noudattamista maa-arvioinneilla sekä tarvittaessa listaamalla yhteistyöhaluttomia maita.

Suomi on ollut FATF:n arvioinnin kohteena kolme kertaa, viimeksi huhtikuussa 2007. Tässä yhteydessä arvioitiin myös rahanpesun selvittelykeskuksen toiminta. Suomea koskeva maaraportti hyväksyttiin FATF:n täysistunnossa lokakuussa 2007. Raportin mukaan Suomen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskeva tila on pääosin hyvä, mutta raportissa on kuitenkin listattu joukko asioita, jotka eivät ole täytä FATF:n suosituksia. Suomen tulee antaa näistä seikoista seurantaraportti kahden vuoden kuluessa. Raportointivelvollisuus koskee muun muassa rahanpesun kriminalisoinnin laajentamista, asiakkaan tunnistamista, uusia maksutekniikoita ja etätunnistamista, seuraamuksia, pöytälaatikkopankkeja, rahan välittäjien ja vaihtajien valvontaa sekä yleishyödyllisten yhteisöjen tarkastuksia ja ohjeistamista terrorismin rahoituksen torjumiseksi. Suomessa ei myöskään ole vielä FATF:n suositusten mukaisia poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevia säännöksiä. Rahanpesun selvittelykeskus pärjasi maa-arvoinnissa hyvin. Arvioinnissa selvittelykeskuksen katsottiin olevan riittävin valtuuksin varustettu ja toiminnaltaan tehokas.

Sisäministeriössä valmistellaan parhaillaan uutta lakia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja selvittämiseksi, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle alkuvuodesta 2008. Uusi laki korjaa monia FATF:n arvioinnissa todettuja puutteita.

Yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten sekä ilmoitusvelvollisten kanssa jatkui vuonna 2007 aikaisempien vuosien tapaan tiiviinä. Yhteistyö ulkomaisten selvittelykeskusten kanssa tehostui edelleen, kun Suomi liittyi alkuvuodesta 2006 niin kutsuttuun FIU.NET -järjestelmään, jonka kautta selvittelykeskus saa suoran, salatun ja välittömän yhteyden muiden EU-maiden rahanpesun selvittelykeskuksiin. Suomi on vuodesta 2007 lukien ollut yksi kahdeksasta partnerista, jolla on päävastuu järjestelmän kehittämisestä.

Vuoden 2008 aikana selvittelykeskuksen painopistealueina on terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvät haasteet, analyysitoiminnan sekä rahanpesurekisterin edelleen kehittäminen. Vuoden 2007 aikana selvittelykeskuksen toimesta käynnistettiin useita järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä tutkintakokonaisuuksia. Tämä kuuluu myös vuoden 2008 tavoitteisiin.

1.2 Rahanpesun selvittelykeskus

Rahanpesun selvittelykeskus perustettiin 1.3.1998 osaksi keskusrikospoliisin organisaatiota.

Selvittelykeskuksen tehtävänä on rahanpesulain 4 §:n mukaan

- vastaanottaa ja kirjata epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset,
- huolehtia niiden selvittelystä ja tutkinnasta,
- edistää viranomaisten välistä yhteistyötä rahanpesun torjunnassa,
- huolehtia rahanpesun tutkintaan liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä sekä
- seurata rahanpesun torjunnan valtakunnallista edistymistä ja laatia asiasta vuosittain selvitys.

Lisäksi selvittelykeskus vastaa osaltaan toimialaansa liittyvien rikosten esitutkinnasta ja syyteharkintaan saattamisesta.

Kesäkuun alusta 2003 lukien selvittelykeskuksen tehtäviin on kuulunut myös terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvien ilmoitusten vastaanottaminen, selvittäminen ja tutkinta.

Yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten sekä ilmoitusvelvollisten kanssa on rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnan painopistealueita. Selvittelykeskus osallistuu ilmoitusvelvollisten kouluttamiseen sekä huolehtii osaltaan ilmoitusvelvollisten kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä. Vuoden 2007 aikana koulutuksiin osallistui noin 1400 henkilöä. Näistä ilmoitusvelvollisten edustajia oli noin 950 henkilöä ja poliisin tai muiden viranomaisten henkilökuntaan kuuluvia työntekijöitä oli 450. Osana ilmoitusvelvollisten ohjeistusta ja koulutusta toimii rahanpesun selvittelykeskus vuonna 2004 laatimat "Rahanpesun torjunnan parhaat käytänteet", jotka löytyvät osoitteesta www.rahanpesu.fi. Ohje uusitaan vuoden 2008 kuluessa vastaamaan uuden rahanpesulain vaatimuksia.

Vuonna 2007 selvittelykeskuksessa työskenteli 29 henkilöä. Selvittelykeskuksen organisaation rakennetta kehitettiin edelleen toimintavuoden aikana.

Kuva 1. Rahanpesun selvittelykeskuksen organisaatio

1.3 Rahanpesun selvittelyprosessi

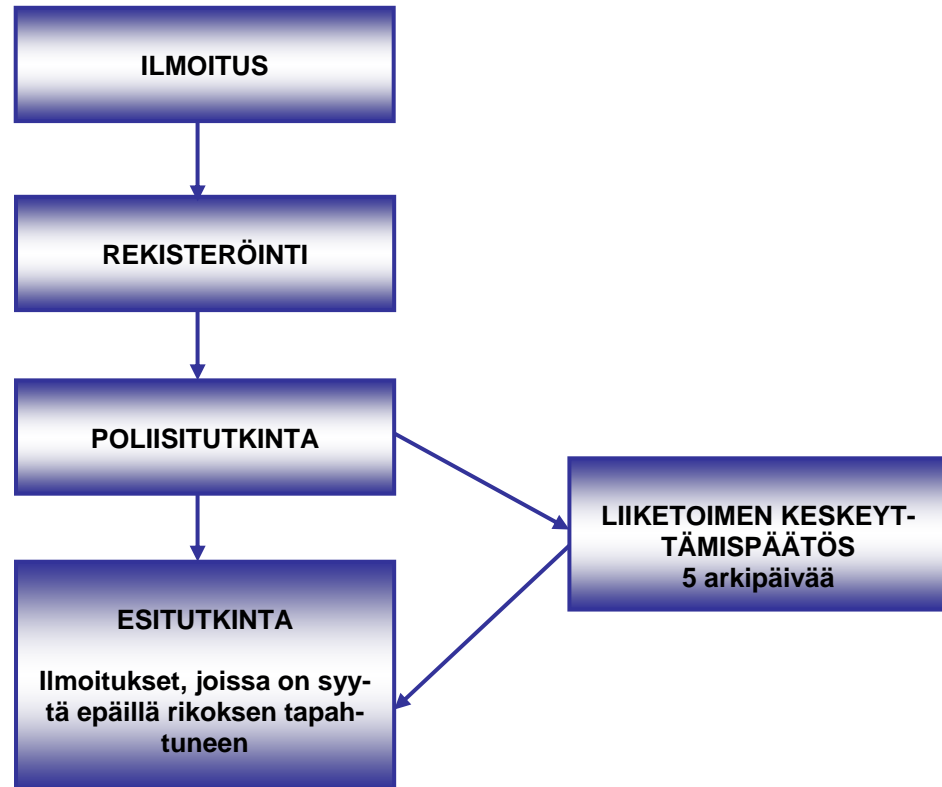
Rahanpesun torjunnassa avainasemassa ovat yritykset ja yhteisöt, jotka rahanpesulain 3 §:n mukaisesti ovat velvollisia ilmoittamaan epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat sellaiset elinkeinonharjoittajat, joilla on normaalin toimintansa puitteissa mahdollisuus havaita rahanpesua tai joita arvellaan voitavan käyttää hyväksi rahanpesussa.

Lisäksi rahanpesulain 5 §:n mukaan viranomaisten ja muiden ilmoitusvelvollisia valvomaan asetettujen tahojen on ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle, jos ne suorittamansa valvonnan yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen nojalla katsovat, että on syytä epäillä liiketoimeen sisältyvien varojen alkupe-
rää tai kohdetta. Maaliskuun alusta 2004 lukien myös ulosottomiehillä on ollut ulosottolain 3 luvun 72 §:n (679/2003) mukaan salassapitosäännösten estämättä oikeus ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Selvittelykeskus vastaanottaa ilmoituksia myös muilta yhteistyötahoilta kuin ilmoitusvelvollisilta, kuten raja- ja tulliviranomaisilta.

Selvittelykeskukselle on määritelty rahanpesulaissa erityiset toimivaltuudet, joiden avulla se voi ryhtyä tutkimaan vastaanottamiaan ilmoituksia, vaikka asiassa ei ole vielä perusteita esitutkinnan aloittamiselle. Rahanpesu- ja poliisilaissa säädettyjen toimivaltuuksien mukaisesti selvittelykeskus voi ilmoitusta tutkiessaan rekisteritarkistusten lisäksi suorittaa kuulusteluja, tarkkailua, teknistä tarkkailua ja valvontaa, televalvontaa, valeostoja ja peitetoimintaa. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksella on mahdollisuus ainoana poliisiviranomaisena antaa ilmoitusvelvolliselle määräys olla suorittamatta tälle annettua toimeksiantoa viiden arkipäivän ajaksi. Keskeyttämispäätöksistä on tarkemmin luvussa 3.7. Jos asiassa käynnistetään esitutkinta, voi selvittelykeskus käyttää sille esitutkintaviranomaisena normaalisti kuuluvia oikeuksia. Pääsääntöisesti selvittelykeskus kuitenkin siirtää asian jonkin muun esitutkintaviranomaisen tutkittavaksi. Esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista on tarkemmin jäljempänä luvussa 4.

Rahanpesun torjuntaan ja selvittelykeskuksen toimintaan liittyviä määräyksiä ja ohjeistusta on annettu eri tahoilla. Keskeisimpiin säädöksiin löytyy linkit rahanpesun selvittelykeskuksen sivuilta www.rahanpesu.fi.

Kuva 2. Rahanpesun selvittelyprosessi

1.4 Rahanpesun selvittelykeskuksen kansainvälinen yhteistyö

Rahanpesulaissa tarkoitetun, epäilyttävää liiketointa koskevan ilmoituksen selvittäminen edellyttää usein kansainvälistä operatiivista yhteistyötä vieraan valtion rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Joidenkin valtioiden lainsäädäntö edellyttää erityisen kahdenvälisen yhteistyöpöytäkirjan (Memorandum of Understanding) allekirjoittamista operatiivisen yhteistyön tehostamiseksi. Selvittelykeskus on solminut kahdenvälisiä yhteistyöpöytäkirjoja Albanian, Belgian, Bulgarian, Espanjan, Etelä-Korean, Indonesian, Kanadan, Latvian, Liettuan, Luxemburgin, Puolan, Ranskan, Sveitsin, Venezuelan ja Venäjän rahanpesusta vastaavien viranomaisten kanssa. Lisäksi vireillä on neuvottelut Japanin, Israelin, Meksikon, Perun, Romanian, Ukrainan ja Valko-Venäjän kanssa.

Operatiivisen yhteistyön lisäksi rahanpesun selvittelykeskus toimii tiiviissä yhteistyössä lukuisten rahanpesun torjunnasta vastaavien kansainvälisten yhteisöjen ja järjestöjen kanssa.

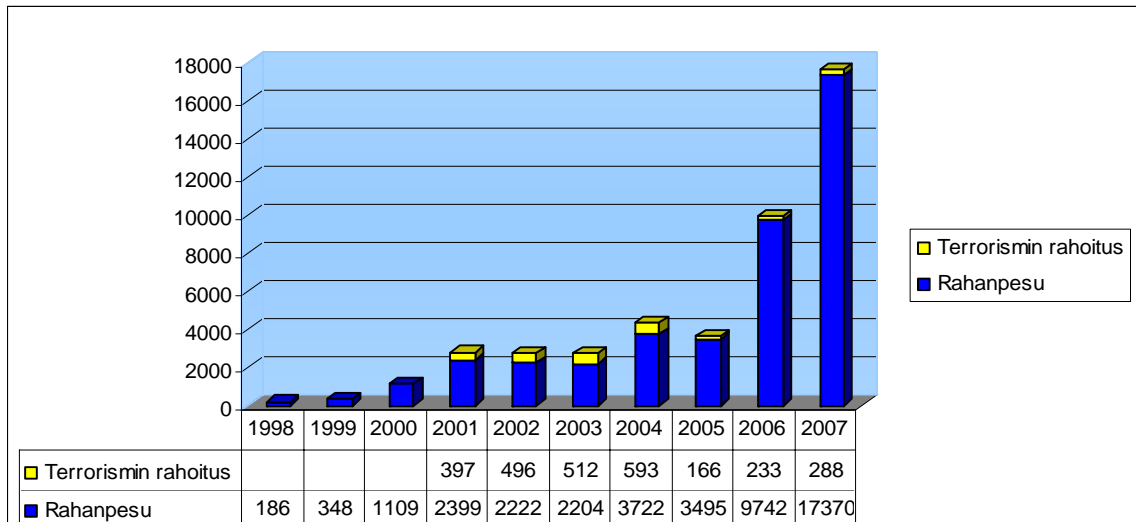
Rahanpesun torjunta perustuu valtaosassa maita rahanpesusta laadittuihin lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja muihin instrumentteihin, joissa yksittäisille valtioille asetetaan varsin pitkälle meneviä velvollisuuksia niin rahanpesun ennalta estämisessä, kriminalisoinnissa kuin kansainvälisessä yhteistyössäkin. Linkit Suomen kannalta merkittävimpien rahanpesun torjuntaa koskevien kansainvälisten yhteistyötahojen sekä instrumenttien sivuille löytyy osoitteesta www.rahanpesu.fi.

2 RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN VASTAANOTTAMAT ILMOITUKSET EPÄILYTTÄVISTÄ LIIKETOIMISTA

Selvittelykeskus kirjasi vuonna 2007 yhteensä 17658 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Näistä ilmoituksista 17370 koski rahanpesua ja 288 terrorismin rahoittamista. Vuonna 2006 rahanpesun selvittelykeskus otti käyttöön sähköisen ilmoitusjärjestelmän, mikä osaltaan lisäsi voimakkaasti erityisesti valuutanvaihtoa ja -siirtoa sekä pelitoimintaa harjoittavien yhteisöjen ilmoitusmääriä. Näistä ilmoituksista osa saatiin teknisten ongelmien vuoksi siirrettyä rahanpesurekisteriin vasta vuoden 2007 puolella, mikä osin selittää ilmoitusmäärän voimakkaan kasvun. Pääosin kyse on kuitenkin ilmoitusvelvollisten edelleen kasvaneesta ilmoitusaktiivisuudesta.

Kuva 3. Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamat ilmoitukset vuosina 1998 – 2007

S

Rahanpesulain soveltamisala laajennettiin 1.6.2003 lukien käsittämään myös terrorismin rahoituksen torjunta. Terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyen rahanpesun selvittelykeskus on kuitenkin jo vuodesta 2001 alkaen kirjannut rahanpesurekisteriin muun muassa YK:n turvallisuusneuvoston pakotepäätöksissä sekä Euroopan Unionin neuvoston asetuksissa mainittuja, terrorismin rahoituksesta epäiltyjä henkilöitä, yhteisöjä ja ryhmiä. Tämän johdosta selvittelykeskuksen vastaanottamat ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista on jaoteltu vuodesta 2001 lähtien niiden luonteen mukaisesti rahanpesua tai terrorismin rahoitusta koskeviin ilmoituksiin.

3 RAHANPESUILMOITUKSET

3.1 Ilmoittajatahot

Rahanpesun selvittelykeskus kirjasi vuoden 2007 aikana yhteensä 17370 rahanpesua koskevaa ilmoitusta eli 7628 kappaletta enemmän kuin vuonna 2006. Vuonna 2006 rahanpesun selvittelykeskus otti käyttöön sähköisen ilmoitusjärjestelmän, mikä osaltaan on edelleen lisännyt voimakkaasti erityisesti valuutanvaihtoa ja -siirtoa sekä pelitoimintaa harjoittavien yhteisöjen ilmoitusmääriä. Myös pankit ja vakuutusyhtiöt tekivät aiempia vuosia enemmän ilmoituksia

Muiden ilmoittajatahojen osuus on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla.

Taulukko 1. Ilmoittajatahot rahanpesuun liittyvissä ilmoituksissa

ILMOITTAJATAHOT	2005	2006	2007	2007 %
Pankki	482	616	723	4,2
Sijoituspalveluyhtiö	3	5	6	0,1
Vakuutusyhtiö	4	20	35	0,2
Kiinteistönvälittäjä	1	7	5	0,1
Rahapelitoiminta	871	1822	3318	19,1
Valuutanvaihtoyhtiö	2052	7152	13042	75,1
Kirjanpito toimisto	5	-	-	0,1
Tilintarkastusyhteisö	2	1	5	0,1
Lakimiehet	2	8	4	0,1
Arvotavarakauppias	2	4	2	0,1
Panttilainaamo	-	-	2	0,1
Kotimainen poliisiviranomainen	4	10	154	0,9
Kotimainen muu viranomaisen	53	72	57	0,3
Ulkomainen poliisiviranomainen	1	5	2	0,1
Ulkomainen muu viranomaisen	1	1	-	-
Muu tietolähde	12	19	15	0,1
YHTEENSÄ	3495	9742	17370	100

3.2 Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa

Epäilyttävät liiketoimet on selvittelykeskuksessa luokiteltu niiden luonteen mukaisesti eri ryhmiin. Luokittelu perustuu ilmoitusvelvollisten ilmoittamiin syihin siitä, minkä asiakkaan tekemän liiketoimen vuoksi ilmoitus tehtiin.

Parin viime vuoden aikana erityisesti varojen siirtoon sekä rahapelitoimintaan liittyvien ilmoitusten määrä on lisääntynyt. Vuoden 2007 aikana valuutansiirtoa ja rahapelitoimintaa koskevia ilmoituksia kirjattiin huomattavasti enemmän kuin aikaisempana vuonna, mutta tämä johtuu osin siitä, että kaikkia vuonna 2006 saapuneita ilmoituksia ei saatu siirrettyä rekisteriin ennen kuin vuoden 2007 puolella.

Vuoden 2007 aikana tehtiin aikaisempaa vuotta enemmän ilmoituksia kiinteistön kauppaan liittyvistä liiketoimista. Muut epäilyttävien liiketoimintojen muodot ovat pysyneet aikaisempien vuosien tasolla, kuten taulukosta 2 ilmenee.

Taulukko 2. Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa vuosina 2005 - 2007

EPÄILYTTÄVÄ LIIKETOIMI	2005	2006	2007	2007 %
Tilinavaus	40	30	40	0,2
Käteistalletus	147	200	219	1,3
Käteisnosto	84	91	81	0,5
Kotimainen tilisiirto	94	102	104	0,6
Varojen kierrätys	118	16	13	0,1
Tilisiirto ulkomaille	90	24	19	0,1
Tilisiirto ulkomailta	45	69	97	0,6
Muut pankkituotteet	12	25	40	0,2
Rahoitusyhtiötuotteet	1	2	2	0,0
Valuutanvaihto	407	1166	1856	10,7
Valuutansiirto	1454	6008	11221	64,6
Sijoitukset	10	10	12	0,1
Vakuutukset	3	14	31	0,2
Panttilaina			2	0,0
Kiinteistön/asunto-osakkeen kauppa tai vuokraus	14	25	150	0,9
Irtaimen kauppa	5	9	13	0,1
Rahapelit	870	1820	3315	19,1
Käteisen kuljetus	59	65	59	0,3
Muu epäilyttävä liiketoimi	42	66	96	0,6
YHTEENSÄ	3495	9742	17370	100

3.3 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä

Rahanpesua koskevissa ilmoituksissa mainitaan yleensä liiketoimen luonteen lisäksi myös siihen sisältyvien varojen määrä. Vuonna 2007 varojen määrä oli mainittu kaikkiaan 17163 ilmoituksessa.

Ilmoituksiin sisältyvien liiketoimien arvo oli pääsääntöisesti alle 10.000 euroa. Ainoastaan noin 11 % ilmoituksista käsitti yli 10.000 euron suuruisen liiketoimen ja todella suuria liiketoimia esiintyi vain yhdessä prosentissa tapauksista. Epäilyttäviä liiketoimia koskevissa ilmoituksissa mainitut liiketoimet ovatkin pääsääntöisesti arvoltaan hyvin pieniä.

Taulukko 3. Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä vuosina 2005 - 2007

ILMOITUKSIIN SISÄLTYVIEN VAROJEN MÄÄRÄ	2005	2006	2007	2007 %
Alle 10.000 €	2216	8191	15291	89,1
10.000 – 35.000 €	784	983	1343	7,8
35.000 - 85.000 €	193	189	243	1,4
85.000 - 170.000 €	69	114	119	0,7
yli 170.000 €	99	157	167	1,0
YHTEENSÄ	3361	9634	17163	100

3.4 Varojen siirrot Suomen rajan yli

Kaikista rahanpesua koskevista ilmoituksista (17370 kpl) noin 65 prosentissa oli tapahtunut varojen siirto Suomen rajojen yli. Näistä tapauksista noin 75 prosentissa varat olivat siirtyneet Suomesta ulkomaille.

Tapauksissa joissa Suomeen oli siirretty varoja, varojen lähtömaana oli yleisimmin ollut USA, Ruotsi, Viro ja Venäjä. Suomesta oli siirretty varoja eniten Viroon, Turkkiin ja Venäjälle.

Rahanpesua koskevissa ilmoituksissa ulkomailta Suomeen siirrettyjen varojen kokonaismäärä on noin 70 miljoonaa euroa (vuonna 2006 summa oli noin 31,7 miljoonaa euroa) ja Suomesta ulkomaille siirrettyjen varojen määrä noin 48 miljoonaa euroa (vuonna 2006 noin 26,2 miljoonaa euroa).

Taulukko 4. Rahanpesua koskevat ilmoitukset, joissa varoja on siirtynyt Suomeen tai Suomesta ulkomaille 2005 - 2007

VAROJEN SIIRROT				
2005 – 2007	2005	2006	2007	2007 %
Varoja Suomeen	151	906	2852	25,1
Varoja Suomesta	1410	5230	8529	74,9
YHTEENSÄ	1561	6136	11381	100

3.5 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lähtöalueet

Ilmoituksissa esiintyi yhteensä 131 eri kansalaisuutta. Näistä suomalaisia oli 31,6 %, venäläisiä 4,4 % sekä turkkilaisia ja virolaisia molempia 1,3 %.

Lähialueiden jälkeen merkittävimmät ulkomaalaisryhmät muodostivat aasialaiset, afrikkalaiset sekä Euroopasta lähtöisin olevat henkilöt. Tapaukset, joissa henkilön kansalaisuus on jäänyt tuntemattomaksi, johtuu siitä, että tapauksissa, joissa varoja siirretään ulkomaille, varoja vastaanottavan henkilön kansalaisuus ei ole ilmoituksen tekijän tiedossa.

Taulukko 5. Luonnollisten henkilöiden lähtöalueet vuosina 2005 - 2007

ALUE	2005	2006	2007	2007 %
	L			
Suomi	1779	3131	5172	31,6
Venäjä	320	393	727	4,4
Viro	245	170	211	1,3
Muu Eurooppa	313	502	791	4,8
Aasia	451	425	866	5,3
Afrikka	233	284	538	3,3
Etelä- ja Pohjois-Amerikka	147	251	212	1,3
Lähi-itä	82	110	186	1,1
Australia ja Uusi-Seelanti	4	3	11	0,1
Kansalaisuudeton	4	9	7	0,1
Ei tiedossa	180	3150	7661	46,7
YHTEENSÄ	3758	8428	16382	100

Epäilyttäviä liiketoimia koskevissa ilmoituksissa mainituista oikeushenkilöistä 66,2 % oli suomalaisia. Seuraavaksi eniten ilmoituksissa mainittiin virolaisia ja venäläisiä yrityksiä. Oikeushenkilöidenkin esiintymistiheydessä on lähialueiden merkitys korostunut.

Taulukko 6. Oikeushenkilöt rekisteröintipaikan mukaan vuosina 2005 - 2007

ALUE	2005	2006	2007	2007%
Suomi	682	762	731	66,2
Viro	123	193	60	5,4
Venäjä	9	16	22	2,0
Muu Eurooppa	42	57	58	5,2
Aasia	14	15	8	0,7
Etelä- ja Pohjois-Amerikka	11	14	31	2,8
Afrikka	2	5	2	0,2
Lähi-itä	1	5	2	0,2
Australia ja Uusi-Seelanti	1	-	-	-
Ei tiedossa	21	76	191	17,3
YHTEENSÄ	906	1143	1105	100

3.6 Liiketoimen tila rahapesuilmoitusta tehtäessä

Rahanpesulain mukaan ilmoitusvelvolliset voivat epäilyttäviä liiketoimia havaitessaan harkintansa mukaan käyttää seuraavia toimintavaihtoehtoja:

- keskeyttää liiketoimi lisäselvityksiä varten
- kieltäytyä liiketoimen suorittamisesta taikka
- suorittaa liiketoimi, jos liiketoimen keskeyttäminen tai siitä kieltäytyminen todennäköisesti vaikeuttaisi liiketoimen edunsaajan selville saamista.

Vuoden 2007 ilmoituksista lähes kaikissa liiketoimi oli suoritettu ilmoituksen tekohetkellä. Luvut noudattelivat aikaisempien vuosien tasoa.

3.7 Määräykset liiketoimen keskeyttämisestä ja muut turvaamistoimet

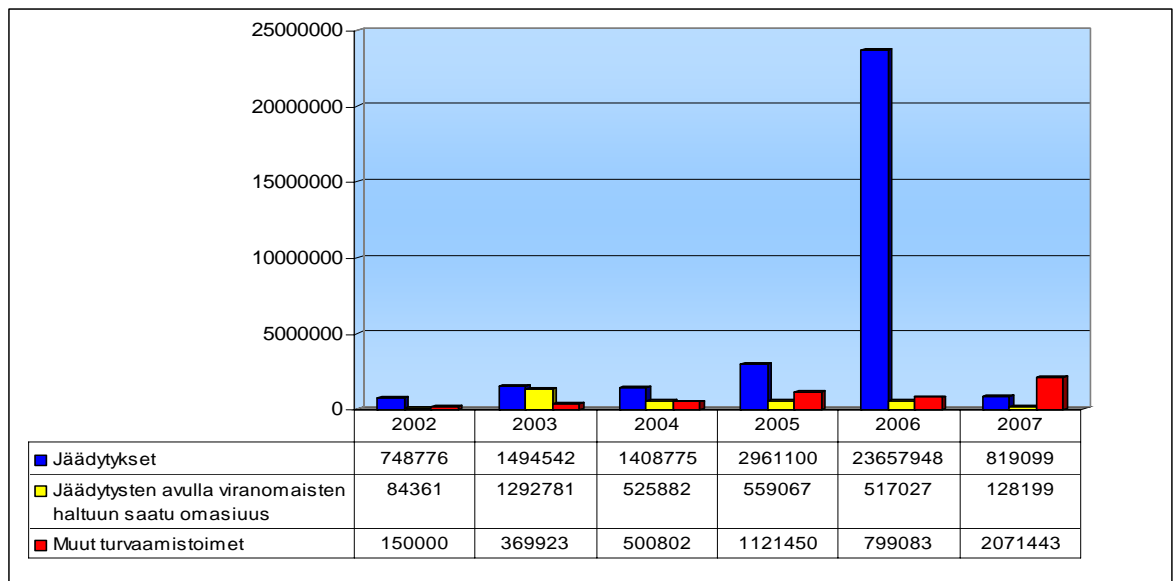
Rahanpesun selvittelykeskuksella on rahanpesulain mukaan oikeus epäilyttävää liiketointa tutkiessaan antaa ilmoitusvelvolliselle määräys pidättä suoritamasta liiketointa enintään viiden arkipäivän ajaksi, mikäli määräys on tarpeen rahanpesun estämiseksi ja selvittämiseksi. Kyseinen toimenpide ei edellytä rikoksen syytä epäillä kynnyksen ylittymistä, vaan se on tarkoitettu edeltäväksi toimenpiteeksi turvaamistoimenpiteille. Keskeyttämismääräyksen avulla selvittelykeskuksen on mahdollista päästä nopeasti kiinni rikoshyötyyn ja estää sen siirtäminen viranomaisten ulottumattomiin.

Vuosien 1998 – 2007 välisenä aikana selvittelykeskus on tehnyt yhteensä 112 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden arvo on ollut 39.710.268 euroa. Tästä määrästä on saatu viranomaisten haltuun omaisuutta 9.891.785 euron arvosta.

Toimintavuoden 2007 aikana selvittelykeskus antoi yhteensä 10 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 819.099 euroa. Niiden avulla saatiin rikoshyötyä viranomaisten haltuun yhteensä 128.199 euron arvosta.

Esitutkintaa suorittaessaan selvittelykeskus voi luonnollisesti käyttää myös pakkokeinolakiin perustuvia turvaamistoimia. Vuonna 2007 yksikkö sai jäädytysten avulla viranomaisten haltuun saatu rikoshyötyä 128.199 euroa, muilla turvaamistoimilla 771.443 euroa. Lisäksi yksikkö sai muutoin torjuttua rikosvahingon syntymistä yhteensä 1.300.000 euron arvosta.

Kuva 4. Liiketointen keskeyttämismääräykset ja muut turvaamistoimet vuosina 2002 – 2007

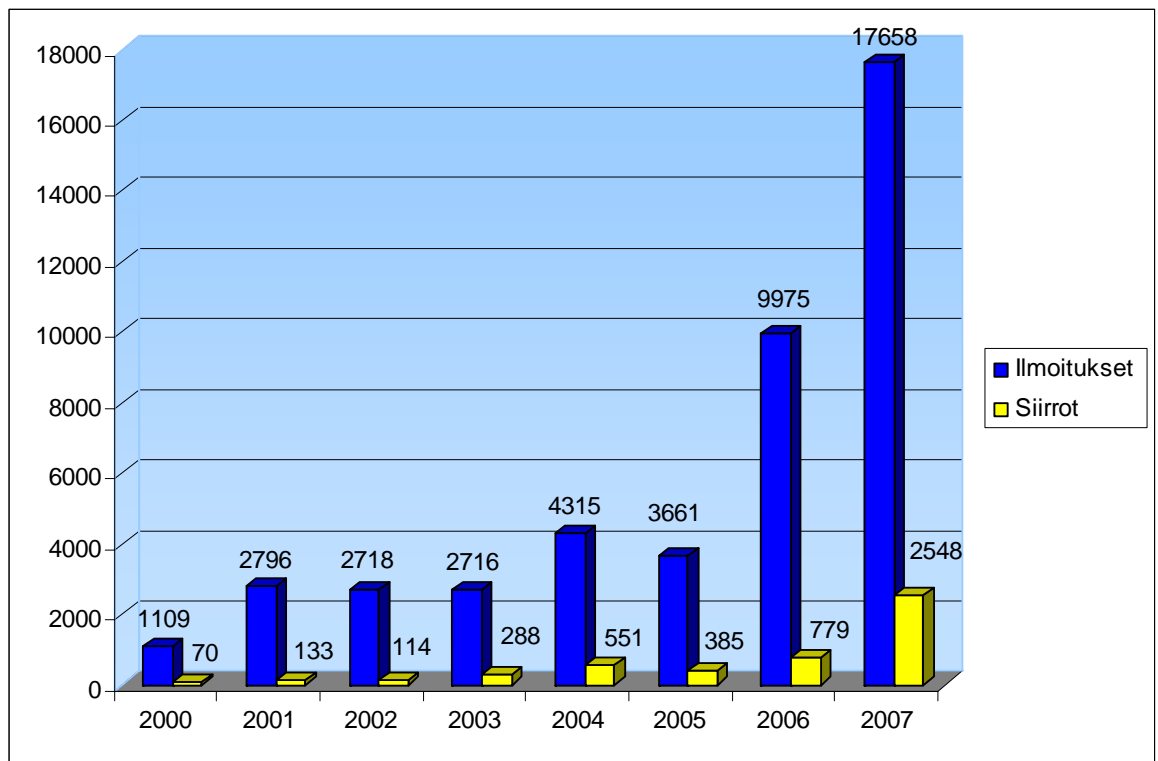
4 ESITUTKINTAAN SIIRRETYT ILMOITUKSET

4.1 Rikosilmoitusjärjestelmään kirjatut rikokset

Eräs tärkeimmistä rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa kuvaavista tunnusluvuista on esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten määrä. Pääsääntöisesti täällä tarkoitetaan sitä, että ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on liitetty avoimena olevan rikosilmoituksen yhteydessä tutkittavaksi. Ilmoitus sisältää tällöin tyypillisimmässä tapauksessa tietoa jutun rahaliikenteestä ja omaisuudesta. Osa esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista on puolestaan sellaisia, joissa selvittelykeskus tai jokin muu esitutkintaviranomainen käynnistää ilmoituksen perusteella uuden esitutkinnan.

Vuosien 1994 - 2007 aikana selvittelykeskus on siirtänyt esitutkintaan yhteensä 5041 epäilyttävää liiketoimintaa koskevaa ilmoitusta. Vuoden 2007 aikana tutkintaan siirrettiin 2548 ilmoitusta eli 14,4 prosenttia saapuneista ilmoituksista, mikä vastaa aikaisempien vuosien tasoa. Vuoden 2007 aikana rahanpesun selvittelykeskus panosti erityisesti analyysitoiminnan kehittämiseen. Tämän seurauksena esitutkintaan saatiin siirrettyä huomattavasti aikaisempia vuosia enemmän ilmoituksia.

Kuva 5. Ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista ja esitutkintaan siirretyt ilmoitukset vuosina 2000 – 2007

Esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista suurin osa liittyy talousrikoksiin ja seuraavaksi eniten huumausainerikoksiin. Rikosnimikkeellä rahanpesu ilmoituksia siirretään esitutkintaan vuosittain hyvin vaihtelevia määriä. Vuonna 2007 esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten yleisimmät rikosnimikkeet olivat veropetos (43 %), rahanpesu (25,3 %) huumausainerikos (6,7 %) sekä velallisen epärehellisyys 5,6 %.

Taulukko 7. Esitutkintaan siirretyt epäilyttävät liiketoimet rikosnimikkeittäin vuosina 2005 – 2007

RIKOSNIMIKE	2005	2006	2007	2007 %
Rahanpesu	3	104	646	25,3
Talousrikos	267	439	1631	64,0
Huumausainerikos	48	52	172	6,7
Muu	67	184	99	4,0
YHTEENSÄ	385	779	2548	100

Tarkasteltaessa kaikkia vuosina 1994 - 2007 esitutkintaan siirrettyjä ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista voidaan todeta, että tapauksista 60,6 % liittyi talousrikollisuuteen. Huumausainerikosten osuus esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista oli vajaat 11 % ja rahanpesun rikosnimikkeellä esitutkintaan on siirretty noin 18 prosentissa esitutkintaan siirretyistä tapauksista.

Taulukko 8. Esitutkintaan siirretyt epäilyttävät liiketoimet rikosnimikkeittäin vuosina 1994 - 2007

RIKOSNIMIKE	LKM	%
Rahanpesu	903	17,9
Talousrikos	3062	60,6
Huumausainerikos	546	10,8
Muu	535	10,7
Yhteensä	5041	100

4.2 Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuonna 2005 - 2007

Vuoden 2007 aikana 36,4 % esitutkintaan siirretyistä epäilyttävää liiketoiminta koskevista ilmoituksista on siirretty keskusrikospoliisiin ja lähes 44 % Etelä-Suomen läänin poliisipiireihin tutkittavaksi.

Taulukko 9. Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuosina 2005 - 2007

LÄÄNI / YKSIKKÖ	2005 kpl	2006 kpl	2007 kpl	2007 %
KRP	138	140	933	36,4
Etelä-Suomen lääni	183	457	1115	43,9
Länsi-Suomen lääni	33	75	220	8,6
Tulli	23	65	106	4,2
Oulun lääni	5	6	2	0,2
Itä-Suomen lääni	2	29	-	-
Lapin lääni	1	7	1	0,1
Raja	-	-	8	0,3
Ulkomaat	-	-	163	6,3
YHTEENSÄ	385	779	2548	100

4.3 Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä

Rahanpesun selvittelykeskus on julkaissut "Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä" -nimisen tutkimuksen. Tähän on pyritty kokoamaan kaikki rahanpesua koskevat tuomiot ja menettämisseuraamukset vuodesta 1994 alkaen. Tutkimus päivitettiin vuoden 2007 aikana. Selvityksessä kiinnitetään huomiota rahanpesutapauksissa käytettyihin tyypillisiin menettelytapoihin, oikeuskäytännössä ilmenneisiin tulkintaongelmiin sekä rikoslainsäädännön muutoksiin. Lisäksi tutkimuksen lopuksi on selostettu lyhyesti kaikki tutkimuksessa käsitellyt rahanpesutuomiot. Suuri osa tutkimuksessa käsitellyistä tapauksista on sellaisia, joiden tutkinta on aloitettu ilman, että taustalla on ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta. Tutkimus löytyy osoitteesta: www.rahanpesu.fi.

5 TERRORISMIN RAHOITUKSEN TORJUNTA

5.1 Yleistä terrorismin rahoituksen torjunnasta

Syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen kansainvälinen yhteistyö terrorismin torjunnassa on tiivistynyt merkittävästi. Keskeiseen asemaan torjuntatyössä on noussut terrorismin rahoituksen torjunta ja terroristien varojen poisotto.

Yhdistyneet Kansakunnat, Euroopan Unioni ja FATF ovat päättäneet useista terrorismin rahoituksen vastaisista toimista. Näiden organisaatioiden jäsenenä Suomi on pannut täytäntöön muun muassa YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen vuodelta 1999. Lisäksi Euroopan Unionissa on tehty useita päätöksiä terrorismin rahoituksen torjumiseksi. <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2002/20020073>.

FATF on julkaissut 9 terrorismin rahoituksen vastaista erityissuositusta (http://www.fatf-gafi.org/SRecsTF_en.htm). Näiden pääasiallisena tavoitteena on saada valtiot sitoutumaan kansainvälisiin terrorismin rahoittamisen estämisestä koskeviin sopimuksiin, terroristien varojen jäädytykseen ja konfiskointiin, terrorismin rahoittamiseen liittyvien epäilyjen raportointiin viranomaisille, kansainväliseen yhteistyöhön, maksujen tai arvon välittämisen luvanvaraistamiseen tai rekisteröintiin, maksuliikenteen läpinäkyvyyteen sekä sen estämiseen, ettei voittoa tuottamattomia organisaatioita käytetä terrorismin rahoittamisen peitteenä.

YK:n turvallisuusneuvoston asettamat finanssipakotteet ovat syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen muuttaneet osittain luonnettaan ja nykyisin niiden avulla pyritään yhä selkeämmin terrorismin vastaisiin toimiin siten, että niitä kohdistetaan suoraan luonnollisiin henkilöihin, yhteisöihin ja ryhmiin, joiden epäillään rahoittavan terrorismia. Finanssipakotteet velvoittavat pakotteiden kohteena olevien tahojen varojen tai muiden taloudellisten resurssien jäädyttämiseen. YK:n turvallisuusneuvoston pakotepäätökset pannaan Euroopan yhteisössä täytäntöön Euroopan Unionin asetuksina, jotka ovat Suomessa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Rikoslakiin lisättiin loppuvuodesta 2002 uusi terrorismirikoksia koskeva 34 a luku. Kyseisen luvun 5 §:n mukaan henkilö syyllistyy rangaistavaan tekoon, mikäli hän suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä aiotaan rahoittaa terroristisiksi teoiksi määritellyjä tekoja.

5.2 Rahanpesun selvittelykeskuksen rooli terrorismin rahoituksen torjunnassa

Terrorismin rahoittamisen torjumiseksi nähtiin aiheelliseksi liittää rahanpesulakiin rahanpesun torjuntaa vastaava ilmoitusjärjestelmä. Tästä syystä rahanpesulain soveltamisala laajennettiin 1.6.2003 lukien kattamaan myös terrorismin rahoittamisen estäminen ja selvittäminen.

Rahanpesulain soveltamisalan laajentaminen tarkoitti, että ilmoitusvelvollisilla on terrorismin rahoitusta epäillessään samat velvoitteet kuin epäilyttävien liiketoimien yhteydessä eli tunnistaa asiakas, noudattaa huolellisuusvelvollisuutta sekä ilmoittaa epäilyttävistä tapauksista rahanpesun selvittelykeskukselle. Erona kuitenkin on, että rahanpesua epäiltäessä epäillään liiketoimeen sisältyvien varojen laillista alkuperää, kun taas terrorismin rahoittaminen voi tapahtua myös laillisesti hankituilla varoilla. Sanottu merkitsee sitä, että ilmoitusvelvolliset joutuvat yhä enenevässä määrin epäilyttävien liiketoimien yhteydessä pohtimaan myös liiketoimeen sisältyvien varojen kohdetta.

Ilmoitusvelvolliset ovat toistaiseksi tehneet ainoastaan yhden ilmoituksen, jossa nimenomaan mainittiin epäilyn kohdistuneen terrorismin rahoitukseen. Selvittelykeskuksen vastaanottamista epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista on kuitenkin selkeästi havaittavissa, että liiketoimiin sisältyvien varojen kohteeseen ja määränpähän on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota.

Selvittelykeskus on kirjannut YK:n pakotepäätöksissä ja Euroopan Unionin pakoteasetusten liitteissä mainittuja sekä kotimaisilta että ulkomaisilta viranomaisilta tulleita ilmoituksia henkilöistä, yhteisöistä tai ryhmistä, joilla voidaan mahdollisesti epäillä olevan kytköksiä terrorismin rahoitukseen 166 kappaletta vuonna 2005, 233 kappaletta vuonna 2006 ja 288 kappaletta vuonna 2007. Toistaiseksi selvittelykeskus ei ole löytänyt kyseisten tahojen ja Suomen välillä yhteyksiä.

5.3 Terrorismin rahoittamista koskevien ilmoitusten kansainväliset liitynnät

Terrorismin rahoittamisesta epäilyistä henkilöistä vuonna 2007 eurooppalaisia oli noin 18 %. Ilmoitusten kohteena olevat henkilöt olivat yleisimmin aasialaisia tai Lähi-idän alueelta peräisin olevia henkilöitä. Kansalaisuudeltaan tuntemattomaksi jäävien osuus oli 5,5 prosenttia.

Epäiltyä terrorismin rahoitusta koskevissa ilmoituksissa on mainittu oikeushenkilöitä 6 kpl vuonna 2005, vuonna 2006 109 kappaletta ja 45 kappaletta vuonna 2007. Näistä 73,3 % oli rekisteröity Lähi-idän ja noin 13 % Afrikan maihin.

Rahanpesun selvittelykeskus on osallistunut aktiivisesti terrorismin rahoituksen torjuntaa käsitteleviin kansainvälisiin kokouksiin ja koulutukseen (Interpol, Europol, FATF). Selvittelykeskuksessa on koulutettu neljä henkilöä selvittämään ja tutkimaan oman toimen ohella terrorismin rahoitusta. Eri maiden rahanpesun selvittelykeskusten välillä on ollut laajaa yhteistoimintaa terrorismin rahoituksen torjumiseksi mm. Egmont -ryhmän puitteissa.

KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen aloitteesta ja järjestämänä pidettiin ensimmäinen Pohjoismainen terrorismin rahoituksen selvittämisen ongelmiin painottunut yhteistyökokous näiden maiden rahanpesun selvittelykeskusten ja turvallisuuspoliisien edustajien kesken. Selvittelykeskus järjesti myös keskusrikospoliisissa omalle henkilökunnalleen ja Valtakunnansyyttäjävirstolle kohdistetun case -pohjaisen koulutuspäivän, jossa kouluttajana toimi Tanskan ter-

rorismintutkintaan perehtynyt tutkija. Selvittelykeskuksen aloitteesta on vuoden 2007 aikana pyritty edistämään viranomaisyhteistyötä Suomen ja Turkin valtioiden välillä solmitun rikostorjuntasopimuksen puitteissa.